

VENDIM
Nr. 52, datë 14.11.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedjakryetar i Gjykatës Kushtetuese

Vladimir Kristo anëtar i “ “

Sokol Berberi anëtar i “ “

Vitore Tusha anëtare e “ “

Fatmir Hoxha anëtar i “ “

Gani Dizdari anëtar i “ “

Besnik Imeraj anëtar i “ “

Fatos Lulo anëtar i “ “

Altina Xhoxhaj anëtare e “ “

me sekretare Edmira Babaj, në datën 5.6.2014 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 25 Akti, që i përket palëve:

KËRKUESE: Aurora Topçiu

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, i vendimit nr. 00-2013-579, datë 25.4.2013 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Altina Xhoxhaj, shqyrtoi dokumentet e paraqitura dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr. 185, datë 13.12.2006, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë ka vendosur: *“Deklarimin fajtorë të të pandehurës Aurora Topçiu, për veprën penale të “Prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe municionit”, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal dhe dënimin e saj me 250 mijë lekë gjobë.*

Deklarimin fajtorë të të pandehurës Aurora Topçiu, për veprën penale të “Prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe municionit”, parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal dhe dënimin e saj me 250 mijë lekë gjobë.

Në bazë të nenit 55 të Kodit Penal, në bashkim të dënimeve, e pandehura Aurora Topçiu dënobet me 450 mijë lekë gjobë.

Në zbatim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale, të pandehurës Aurora Topçiu i ulet 1.3 e dënimit, duke e dënuar përfundimisht me 300.000 lekë gjobë...”

2. Me vendimin nr. 79, datë 16.05.2007, Gjykata e Apelit Gjirokastrë, ka vendosur: *“Ndryshimin e vendimit penal nr. 185, datë 13.12.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Gjirokastrë si më poshtë:*

Deklarimin fajtorë të të pandehurës Aurora Topçiu, për veprën penale të “Prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuar nga neni 278/2 i Kodit Penal dhe dënimin e saj me 450.000 lekë gjobë.

Në zbatim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale, dënimin e të pandehurës Aurora Topçiu me 300.000 lekë gjobë.”

3. Me vendimin nr. 505, datë 14.10.2009, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në seancë gjyqësore, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuësja ndaj vendimit nr. 79 datë 16.5.2007, të

Gjykatës së Apelit Gjyrokastër, me arsyetimin se nuk është paraqitur në formën e kërkuar nga ligji, pasi mungon nënshkrimi i mbrojtësit, sipas nenit 435/2 të Kodit të Procedurës Penale (KPP).

4. Kërkesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Penal, duke pretenduar mohimin e së drejtës së aksesit në atë Gjykatë.

5. Me vendimin nr. 39, datë 21.9.2011, Gjykata Kushtetuese ka vendosur pranimin e kërkesës, shfuqizimin e vendimit nr. 505, datë 14.10.2009 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë dhe kthimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

6. Pas kthimit të çështjes për rishqyrtim, me vendimin nr. 00-2013-579, datë 25.4.2013, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga Aurora Topçiu, për arsye se nuk përmban shkaqe nga ato të parashikuara në nenin 432 të KPP-së.

7. Me kërkesën e datës 26.3.2014, kërkesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese, për shfuqizimin e vendimit të mësipërm të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

II

8. **Kërkesja Aurora Topçiu**, paraqet këto shkaqe në mbështetje të pretendimit të saj për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor:

8.1 Është cenuar *e drejta e aksesit*, pasi edhe pse Kolegjit Penal i njihet e drejta për mospranimin e rekursit, në bazë të nenit 433 të KPP-së, në rastin konkret vendimi i mospranimit bie në kundërshtim të plotë me vendimin e mëparshëm të këtij Kolegji, të shfuqizuar nga Gjykata Kushtetuese (nr. 505, datë 14.10.2009), i cili kishte vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore, pasi kishte vlerësuar se rekursi plotësonte kërkesat e parashikuara nga ligji procedural për t'iu nënshtruar shqyrtimit gjyqësor.

8.2 Mospranimi, në dhomë këshillimi, i të njëjtit rekurs që më parë ishte vlerësuar të kalonte për shqyrtim në seancë gjyqësore, ka shkaktuar mosgjykimin e thelbit të pretendimeve të ngritura në të dhe marrjen e një përgjigje përfundimtare lidhur me to.

8.3 Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vepruar në kundërshtim me vendimmarrjen e tij të mëparshme dhe me vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 39, datë 21.9.2011, i cili ka vendosur detyrimin e rishqyrtimit të rekursit në seancë gjyqësore, ashtu si më parë ishte vendosur nga ky Kolegji, por në asnjë rast jo në dhomë këshillimi. Gjykata Kushtetuese nuk ka synuar ridërgimin e çështjes në dhomë këshillimi, pasi kjo do të nënkuptonte një farë kontrolli të ushtruar nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, ndaj vendimit të Gjykatës Kushtetuese, e cila është shprehur me vendim për shfuqizimin e një vendimi të seancës gjyqësore.

8.4 Është cenuar *standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor*, pasi vendimi i Kolegjit Penal (dhomë këshillimi) është mjaftuar me rrëzimin e pretendimeve të ngritura në rekurs, por pa u ndalur e pa argumentuar arsyet në bazë të të cilave e ka gjetur të arsyetuar vendimin e gjykatës së apelit.

9. **Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme**, në parashtrimet me shkrim drejtuar Gjykatës Kushtetuese, paraqet këto prapësime:

9.1 Pretendimi për cenimin e së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë është i pabazuar. Në nenin 432 të KPP-së janë parashikuar shkaqet për të cilat mund të bëhet rekurs, ndërsa në nenin 433 parashikohet se ai nuk mund të pranohet nëse bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji. Në rastin në shqyrtim, rezulton se Kolegji Penal ka analizuar dhe vlerësuar shkaqet e paraqitura në rekurs dhe ka arritur në përfundimin se ato nuk plotësojnë kërkesat e nenit 432 të KPP-së.

9.2 Kërkesja e ka realizuar të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë si nga pikëpamja formale ashtu edhe substanciale. Gjykata Kushtetuese e ka shfuqizuar vendimin nr. 505, datë 14.10.2009 të Gjykatës së Lartë vetëm për shkakun formal të mosnënshkrimit të rekursit nga mbrojtësi, por ajo nuk ka vendosur asnjë kufizim, nuk ka lënë asnjë detyrë dhe/ose nuk ka orientuar për mënyrën e rishqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë. Në këto kushte, pas hedhjes së çështjes në short,

shqyrtimi i saj në dhomë këshillimi, nuk përbën cenim të së drejtës së aksesit, për sa kohë që pretendimet e paraqitura në rekurs janë marrë në shqyrtim në atë Kolegj.

9.3 Pretendimi për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit është i pabazuar. Vendimi i Kolegjit Penal është i arsyetuar, si sepse pretendimet e paraqitura në rekurs nuk përbëjnë shkaqe nga ato që parashikon neni 432 i KPP-së, ashtu edhe sepse vendimi i gjykatës së apelit është i bazuar në prova. Nga përmbajtja e vendimit nuk rezulton që ai të jetë jologjik, apo të mos u jetë referuar fakteve të provuara objekt gjykimi por, përkundrazi, ai është marrë në referencë të ligjit të zbatueshëm dhe ka përmbushur kërkesat e nenit 142/1 dhe 42 të Kushtetutës. Si në jurisprudencën kushtetuese, ashtu edhe atë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut është konsoliduar qëndrimi se kjo formë arsyetimi e vendimeve të dhomës së këshillimit nuk përbën cenim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Lidhur me pretendimin për cenimin e së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë

10. Kërkesja pretendon cenimin e së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë, për arsye se Kolegji Penal i asaj Gjykate, pas kthimit të çështjes për rishqyrtim nga Gjykata Kushtetuese, ka vlerësuar në dhomë këshillimi plotësimin e kërkesave të nenit 432 të KPP-së, edhe pse vendimi i shfuqizuar i përkiste seancës gjyqësore. Ky qëndrim i Gjykatës së Lartë, sipas kërkeses, ka shkaktuar mosgjykimin e thelbit të pretendimeve të ngritura në rekurs dhe marrjen e një përgjigjeje përfundimtare lidhur me to.

11. Në nenin 42/2 të Kushtetutës, parashikohet se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e caktuar me ligj. Kjo dispozitë sanksionon të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit i garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Në rast se mohohet kjo e drejtë procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera të individit. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimet nr. 7, datë 11.3.2008; nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 6, datë 26.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se neni 42 i Kushtetutës sanksionon në vetvete jo vetëm të drejtën e individit për t'iu drejtuar gjykatës, por edhe detyrimin e shtetit që t'ia garantojë atij këtë akses (*shih vendimet nr. 17, datë 18.7.2008; nr. 5, datë 6.3.2009; nr. 48, datë 24.9.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Bazuar në standardet e mësipërme, si dhe në rrethanat e çështjes konkrete në shqyrtim, Gjykata vëren se kërkesja i është drejtuar edhe më parë kësaj Gjykate, për të kundërshtuar vendimin e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë (nr. 505, datë 14.10.2009), me të cilin ishte vendosur, në seancë gjyqësore, mospranimi i rekursit për shkak të mungesës së nënshkrimit nga mbrojtësi i kërkeses. Me vendimin nr. 39, datë 21.09.2011, Gjykata Kushtetuese ka vendosur shfuqizimin e këtij vendimi, me arsyetimin se "*parashikimi ligjor i nenit 435/2 të KPP-së nuk mund të interpretohet në një mënyrë të tillë, që do të cenonte thelbin e së drejtës së një individi për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë. Në situatën në të*

cilën kërkesja ka ushtruar rekursin, në përmbushje të detyrimeve të saj formale, që përcaktohen kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së dhe rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur, ajo nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i saj të shqyrtohet në themel, vetëm për mungesë të nënshkrimit të mbrojtësit. Një interpretim i ndryshëm, që mund t'i bëhet nenit 435/2, sjell si pasojë cenimin e së drejtës së individit për akses në Gjykatën e Lartë.” Pas kthimit të çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë, Kolegji Penal i asaj Gjykate, pasi ka marrë në shqyrtim rekursin në dhomën e këshillimit, ka vendosur mospranimin e tij për mungesë të shkaqeve të parashikuara në nenin 432 të KPP-së.

13. Gjykata ka theksuar se vlerësimi i respektimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, bëhet prej saj rast pas rasti dhe në varësi të rrethanave konkrete të çështjes në shqyrtim. Gjykata ka theksuar edhe se, jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën procesin të parregullt në aspektin kushtetues dhe se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit. Detyra e kësaj Gjykate është të vlerësojë nëse procesi, në tërësinë e tij, ka qenë i drejtë (*shih vendimet nr. 40, datë 22.9.2011; nr. 18, datë 31.3.2014; nr. 26, datë 9.5.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në nenin 432 të KPP-së janë parashikuar shkaqet për të cilat mund të paraqitet rekurs, kurse në nenin 433 të KPP-së parashikohet se rekursi nuk pranohet në qoftë se bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji dhe se mospranimi i tij vendoset nga Kolegji i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit, pa pjesëmarrjen e palëve. Në jurisprudencë konstante, Gjykata ka theksuar se, në rast se Kolegji, në dhomën e këshillimit, krijon bindjen se shkaqet e ngritura në rekurs janë haptazi të pabazuara, pasi nuk bëjnë pjesë në ato shkaqe që parashikon dispozita ligjore ose nuk gjejnë mbështetje në aktet e dosjes gjyqësore, atëherë është në funksionin e tij të vendosë, në pajtim me kërkesat ligjore, mospranimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Veprimtaria seleksionuese e dhomës së këshillimit nuk është një shkelje e së drejtës së palëve për t'iu drejtuar gjykatës, por është një veprimtari e domosdoshme në funksion të aksesit në gjykatë vetëm të atyre çështjeve që i parashikon ligji, duke lënë jashtë përzgjedhjes kërkesat e paarsyeshme dhe haptazi të pambështetura në ligj (*shih vendimet nr. 8, datë 2.5.2006; nr. 5, datë 26.1.2007; nr. 4, datë 25.2.2009; nr. 25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në rekurs, të paktën formalisht, palët përpiqen të ngrenë para Gjykatës së Lartë shkaqe nga ato të parashikuara nga dispozitat procedurale përkatëse dhe, për këtë arsye, shqyrtimi i çështjes nga dhoma e këshillimit e Gjykatës së Lartë, nuk është vetëm një konstatim formal i paraqitjes së shkaqeve ligjore në rekurs, por ai konsiston në vlerësimin e këtyre shkaqeve dhe bazueshmërisë së tyre, duke analizuar materialet e dosjes gjyqësore. Në rastet kur kolegji konstaton se shkaqet, pavarësisht nga mënyra e paraqitjes së tyre, kanë të bëjnë me vlerësimin e provave, bindjen e brendshme të gjykatave të shkallëve më të ulëta apo me shkaqe që objektivisht nuk ekzistojnë në dosjen gjyqësore, ka të drejtë të mos e pranojë rekursin. Kjo është edhe përgjigja që i jep Gjykata e Lartë pretendimeve të ngritura në rekurs nga palët.

16. Në rastin konkret Gjykata vëren se, në procesin gjyqësor të shfuqizuar prej saj (vendimi nr. 505, datë 14.10.2009), edhe pse çështja penale në ngarkim të kërkueses ishte kaluar për shqyrtim në seancë gjyqësore, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk ka bërë asnjë vlerësim lidhur me themelin e pretendimeve dhe nuk ka dhënë asnjë vlerësim lidhur me shkaqet e paraqitura në atë rekurs, për arsye të konstatimit të mungesës së nënshkrimit të mbrojtësit, çka ka çuar në vendimin e mospranimit të tij. Në këto kushte, për sa kohë që shqyrtimi gjyqësor nuk kishte nisur ende në atë gjykatë, edhe pse formalisht vendimi i shfuqizuar i përkiste seancës gjyqësore, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk kishte asnjë pengesë që, pas kthimit të çështjes nga Gjykata Kushtetuese, t'ia nënshtronte vlerësimin të dhomës së këshillimit ekzistencën dhe bazueshmërinë e shkaqeve të paraqitura në rekurs. Po ashtu, Gjykata nuk konstaton cenim të së drejtës së aksesit në gjykatë, për sa kohë që pretendimet e paraqitura në rekurs janë marrë në shqyrtim nga Gjykata e Lartë, në dhomën e këshillimit, dhe ajo i ka dhënë kërkueses përgjigje lidhur me to, në rastin konkret, se ato nuk janë të

tilla nga ato që parashikon neni 432 i KPP-së.

17. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuësës për cenim të së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë është i pabazuar.

B. Lidhur me pretendimin për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor

18. Kërkuësja pretendon se është cenuar standardi i arsytimit të vendimit gjyqësor, pasi vendimi i Kolegjit Penal (dhomë këshillimi) është mjaftuar me rrëzimin e pretendimeve të ngritura në rekurs, por pa u ndalur dhe pa argumentuar arsyet në bazë të të cilave e ka gjetur të arsyetuar vendimin e gjykatës së apelit.

19. Gjykata ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (*shih vendimet nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 8, datë 28.2.2012; nr. 3, datë 19.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 8, datë 28.2.2012; nr. 3, datë 19.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në përfundim të gjykimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 23, datë 4.11.2008; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 8, datë 16.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre dhe ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë dhe ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 20, datë 13.04.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Vlerësimi i zbatimit të këtij parimi bëhet nga Gjykata rast pas rasti, pasi detyrimi për arsytimin e vendimit gjyqësor nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palëve ndërgjyqëse dhe masa e arsytimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimet nr. 36, datë 26.07.2011; nr. 3, datë 19.02.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Në lidhje me vendimet e dhëna nga Gjykata e Lartë në dhomën e këshillimit, Gjykata ka vlerësuar se arsyetimi i kufizuar i këtyre lloj vendimesh nuk cenon të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Kjo formë arsyetimi është tashmë e konsoliduar në praktikën e Gjykatës së Lartë, përderisa shpreh në thelb shkaqet e mospranimit të rekursit, nga ana e kolegeve të saj, gjatë shqyrtimit të tij paraprak në dhomën e këshillimit dhe kërkesat e një procesi të rregullt ligjor mund të plotësohen edhe me një arsyetim të kufizuar të këtyre vendimeve (*shih vendimet nr. 36, datë 26.07.2011; nr. 34, datë 12.07.2013; vendimet nr. 6, datë 10.02.2014; nr. 17, datë 24.03.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Bazuar në standardet e mësipërme, Gjykata vëren se në rastin konkret në shqyrtim, vendimi i kundërshtuar i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, i marrë në dhomë këshillimi, përmban, në pjesën hyrëse të tij, si disponimet e gjykatave më të ulëta ashtu edhe shkaqet e parashtruara në rekurs, kurse në pjesën arsyetuese të vendimit janë pasqyruar argumentet se përse pretendimet e paraqitura nga kërkuësja janë të pabazuara. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, pasi ka realizuar një proces vlerësimi të shkaqeve të ngritura në rekurs, që janë paraqitur si shkaqe ligjore për prishjen e vendimit të gjykatës së apelit, u ka dhënë atyre përgjigje në vendimin e tij të dhomës së këshillimit. Për arsyet e

mësipërme, Gjykata vlerëson se vendimi i Gjykatës së Lartë, i kundërshtuar, plotëson kërkesat e neneve 42 dhe 142/1 të Kushtetutës dhe, për pasojë, ky pretendim i kërkuësës është i pabazuar.

24. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuësës, lidhur me cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, janë të pabazuara.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “F” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Sokol Berberi, Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

Anëtarë kundër: Bashkim Dedja (kryetar), Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Altina Xhoxhaj

MENDIM PAKICE

1. Për arsye se jemi kundër qëndrimit të shumicës, në çështjen me kërkuese Aurora Topçiu, vlerësojmë të parashitshmë argumentet tona si gjyqtarë në pakicë.

2. Kërkuësja ka pretenduar cenimin e së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë, për arsye se, në kushtet kur vendimi i shfuqizuar nga Gjykata Kushtetuese i përkiste seancës gjyqësore, pas kthimit të çështjes për rishqyrtim nga kjo Gjykatë, Kolegji Penal duhej ta shqyrtonte çështjen po në seancë gjyqësore dhe nuk mund të merrte më në shqyrtim, në dhomë këshillimi, bazueshmërinë e shkaqeve të paraqitura në rekurs.

3. Në bazë të nenit 407/3 të KPP-së, mjetet e ankimit janë apeli, rekursi në Gjykatën e Lartë dhe kërkesa për rishikim. Në nenin 432 të KPP-së janë parashikuar shkaqet për të cilat mund të paraqitet rekursi në Gjykatën e Lartë, kurse në nenin 433 të KPP-së parashikohet se rekursi nuk pranohet në qoftë se bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që lejon ligji dhe se mospranimi i tij vendoset nga kolegji i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit, pa pjesëmarrjen e palëve. Në rast se kolegji i Gjykatës së Lartë vlerëson se rekursi përmban shkaqe ligjore, atëherë çështja i kalon për shqyrtim seancës gjyqësore, e cila shprehet lidhur me themelin e pretendimeve.

4. Sa më sipër është procedura që ndiqet në rastet kur Gjykata e Lartë vihet në lëvizje me anë të rekursit. Në çështjen konkrete në shqyrtim, Gjykata e Lartë është vënë në lëvizje jo më nëpërmjet rekursit, por si pasojë e një vendimi të Gjykatës Kushtetuese, i cili ka shfuqizuar vendimin e Kolegjit Penal të dhënë në seancë gjyqësore dhe ka dërguar çështjen për rishqyrtim në po atë gjykatë. Në raste të tilla, procedura që ndiqet në Gjykatën e Lartë nuk mund të jetë e njëjtë me atë të parashikuar në dispozitat e mësipërme procedurale, por një procedurë e ndryshme nga ajo e lartpërmendur pasi, si rregull, çështja kthehet për rishqyrtim në atë fazë në të cilën është konstatuar shkelja, pra në dhomën e këshillimit nëse vendimi i shfuqizuar i përket kësaj fazë, dhe në seancë gjyqësore nëse vendimi i shfuqizuar i përket fazës së shqyrtimit gjyqësor. Në rastin e fundit, si rregull, çështja hidhet në short për t’u caktuar gjyqtari relator, dhe sipas radhës së gjykimit, ajo shpallet në listat e gjykimit në seancë, të cilat afishohen pranë Gjykatës së Lartë.

5. Në rast se do të pranohet të kundërtën, pra se në rast të shfuqizimit të një vendimi të seancës gjyqësore nga Gjykata Kushtetuese (pavarësisht shkeljes konkrete), shkaqet e paraqitura në rekurs do t’i nënshtroheshin sërish vlerësimit të dhomës së këshillimit, atëherë do të vihej në dyshim vlera

detyruese e vendimeve të Gjykatës Kushtetuese. Megjithatë, në kushtet kur Gjykatës nuk iu vu në dispozicion nga ana e Gjykatës së Lartë një informacion zyrtar në lidhje me procedurën e ndjekur në të tilla raste, edhe nëse do të pranonim se procedura që ndiqet në Gjykatën e Lartë pas kthimit të çështjes nga Gjykata Kushtetuese është e njëjtë me atë kur ajo vihet në lëvizje në bazë të rekursit, përsëri vlerësojmë se kjo nuk mund të përbëjë përveçse një hap/veprim formal procedural, por në asnjë mënyrë nuk mund të pranojmë që kolegji përkatës mund të ribëjë një rivlerësim në themel të shkaqeve të paraqitura më parë në rekurs.

6. Nëse do t'i referoheshim për analogji edhe vendimeve të GJEDNJ-së, sipas kërkesave të nenit 46 të KEDNJ-së, një shtet palë për të cilin GJEDNJ-ja është shprehur se ka shkelur Konventën ose Protokollet e saj, ka detyrimin që të veprojë në përputhje me vendimin e asaj Gjykate. Shteti ka detyrimin jo vetëm të shlyejë dëmin material ndaj personave të interesuar, por edhe të marrë masa individuale dhe/ose, nëse është e përshtatshme, masa të përgjithshme në rendin e vet ligjor, që t'i japë fund shkeljes së gjetur nga Gjykata dhe të rregullojë pasojat e shkeljes, me qëllimin që kërkuesi të rikthehet, për aq sa është e mundur, në gjendjen që ishte para se të bëhej shkelja (*vendimi në çështjen Scozzari dhe Giunta kundër Italisë, nr. 39221/98 dhe 41963/98, § 249, ECHR 2000-VIII, dhe Assanidze kundër Gjeorgjisë, nr. 71503/01, § 198, ECHR 2004-II*). Në vendimet e saj, GJEDNJ-ja ka shprehur parimin e njohur të së drejtës ndërkombëtare *restitutio in integrum*, i cili është përdorur shpesh nga Komiteti i Ministrave në rezolutat e tij. Edhe pse në lidhje me mënyrën se si do të zbatojnë detyrimet e parashikuara në nenin 46 të Konventës për ekzekutimin e vendimeve të GJEDNJ-së, shtetet palë të Konventës gëzojnë diskrecion dhe Konventa nuk përmban dispozita që t'u imponojë Palëve Kontraktuese detyrimin për të parashikuar në ligjin e brendshëm rishqyrtimin apo rihapjen e procedimeve, ekzistenca e mundësive të tilla, në rrethana të veçanta, ka provuar të jetë e rëndësishme dhe, në disa raste, i vetmi mjet për të arritur *restitutio in integrum* (*shih vendimin nr. 45, datë 1.11.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Qëllimi i masave individuale, e individualizuar në atë që konsiderohet *restitutio in integrum* të personit, është që të vendosin individin, për sa është e mundur, në një situatë të njëjtë me atë në të cilën do të gjendej nëse nuk do të kishte një shkelje të Konventës. Kur një individ është dënuar si pasojë e një procesi jo të drejtë, mjeti më i përshtatshëm për të riparuar shkeljen është një proces i ri ose riçelja e procedimeve, duke respektuar të gjitha kërkesat e një procesi të drejtë.

8. Gjykata Kushtetuese ka theksuar se e drejta e ankimit, ashtu si edhe ajo e aksesit në gjykatë, nuk mund t'i cenohen kërkuessit për shkaqe që rrjedhin nga mangësitë ose gabimet në veprimtarinë e vetë organeve shtetërore. Mungesa ose jo e shkaqeve duhet verifikuar paraprakisht nga Kolegji në dhomën e këshillimit dhe në rast se ai vendos kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore, Gjykata e Lartë ka detyrimin t'i japë rekursuesit mundësinë të shprehet mbi themelin e shkaqeve të rekursit për të vendosur, më pas, sipas parashikimeve të nenit 441 të KPP-së. Në momentin që çështja kalon për gjykim, prezumohet se kërkuessit i është njohur e drejta për t'u dëgjuar në një seancë publike nga një gjykatë e pavarur e paanshme dhe e caktuar me ligj, në kuptim të nenit 42/2 të Kushtetutës dhe nenit 6/1 të KEDNJ-së. Po ashtu, dispozitat procedurale e lidhin zhvillimin e seancës gjyqësore me faktin që palët duhet të dëgjohen për pretendimet dhe bazueshmërinë e tyre në ligj dhe prova. Në këtë fazë nuk mund të diskutohet nëse janë plotësuar shkaqet për shqyrtim gjyqësor, pasi kjo gjë prezumohet se është kryer në fazën paraprake, por Gjykata e Lartë ka detyrimin të dëgjojë palët në seancën që zhvillohet për këtë qëllim (*shih vendimin nr. 32, datë 22.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Për sa më sipër vlerësojmë se, në rastin konkret, procesi i zhvilluar në Gjykatën e Lartë nuk ka respektuar kërkesat e një procesi të rregullt ligjor. Në kushtet kur çështja kishte kaluar për shqyrtim në seancë gjyqësore, do të thotë se kolegji përkatës i Gjykatës së Lartë kishte vlerësuar se rekursi përmbante shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 432 i KPP-së. Në mënyrë që kërkuesses t'i vihej në vend e drejta për një proces të rregullt ligjor, e konstatuar e shkelur nga Gjykata Kushtetuese, ajo

duhej të kthehej në atë fazë të procesit, në të cilën do të ndodhej nëse nuk do të kishte ndodhur kjo shkelje, pra në seancë gjyqësore. Duke i vlerësuar, sërish, në dhomë këshillimi, shkaqet e paraqitura në rekurs, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk i ka dhënë mundësi kërkueses të dëgjohet lidhur me rekursin, duke i mohuar në këtë mënyrë të drejtën e aksesit në atë gjykatë. Po ashtu, ky qëndrim i Gjykatës së Lartë cenon edhe parimin e sigurisë juridike, për shkak të mosrespektimit të vendimit të Gjykatës Kushtetuese.

10. Në përfundim, vlerësojmë se kërkesa e paraqitur nga kërkuësja Aurora Topçiu është e bazuar dhe se Gjykata duhej të vendoste shfuqizimin e vendimit të dhomës së këshillimit dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë, në seancë gjyqësore.

Anëtarë: Gani Dizdari, Altina Xhoxhaj, Vladimir Kristo